

Suuri valiokunta

Perjantai 5.6.2020 klo 13.30—17.05

Läsnä

puheenjohtaja Satu Hassi vihr

1. varapuheenjohtaja Jani Mäkelä ps

jäsen Eva Biaudet r

jäsen Ritva Elomaa ps (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) (13 osittain)

jäsen Sari Essayah kd (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) (13 osittain)

jäsen Maria Guzenina sd (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) (13 osittain)

jäsen Jussi Halla-aho ps (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) (13 osittain)

jäsen Eveliina Heinäluoma sd

jäsen Olli Immonen ps (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) (13 osittain)

jäsen Pia Kauma kok (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) (13 osittain)

jäsen Ville Kaunisto kok (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) (13 osittain)

jäsen Kimmo Kiljunen sd (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) (13 osittain)

jäsen Johannes Koskinen sd (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) (13 osittain)

jäsen Arto Pirttilahti kesk (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) (13 osittain)

jäsen Lulu Ranne ps (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) (13 osittain)

jäsen Arto Satonen kok

jäsen Iiris Suomela vihr

jäsen Sinuhe Wallinheimo kok (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) (13 osittain)

jäsen Anne-Mari Virolainen kok (1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 7, 9, 10, 11, 12,) (13 osittain)

varajäsen Mari Holopainen vihr (1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 7, 9, 10, 11, 12) (13 osittain)

varajäsen Inka Hopsu vihr

varajäsen Mai Kivelä vas (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) (13 osittain)

varajäsen Pasi Kivisaari kesk (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) (13 osittain)

varajäsen Matias Marttinen kok (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) (13 osittain)

varajäsen Jouni Ovaska kesk (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) (13 osittain)

varajäsen Jenna Simula ps (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) (13 osittain)

varajäsen Hussein al-Taee sd (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) (13 osittain)

varajäsen Peter Östman kd (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) (13 osittain)

Sihteerit

valiokuntaneuvos Peter Saramo

valiokuntaneuvos Anna Sorto

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 28 jäsentä.

Pöytäkirja SuVP 23/2020 vp

2. Päätösvaltaisuus

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi eurooppalaisesta kansalaisaloitteesta annetussa asetuksessa (EU) 2019/788 säädettyjä tuenilmausten keräämis- ja tarkastusvaiheen sekä aloitteiden tutkimusvaiheen määräaikoja koskevista väliaikaisista toimenpiteistä covid-19-tilanteen vuoksi (väliaikainen kansalaisaloiteasetus)

Valtioneuvoston U-kirjelmä U 21/2020 vp

Asia on saapunut eduskuntaan. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Asiaa on käsitelty aiemmin asiana: E 60/2020 vp.

4. Valtioneuvoston selvitys: Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi eurooppalaisesta kansalaisaloitteesta annetussa asetuksessa (EU) 2019/788 säädettyjä tuenilmausten keräämis- ja tarkastusvaiheen sekä aloitteiden tutkimusvaiheen määräaikoja koskevista väliaikaisista toimenpiteistä covid-19-tilanteen vuoksi

Valtioneuvoston E-selvitys E 60/2020 vp

Muuttunut asiaksi: U 21/2020 vp.

5. Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonannot muutoksiksi valtiontukitoimenpiteitä talouden tukemiseksi tämänhetkisessä COVID-19 -epidemiassa koskeviin tilapäisiin puitteisiin

Valtioneuvoston E-selvitys E 65/2020 vp A 5

Liiteasiakirja Komission tiedonannot muutoksiksi valtiontukitoimenpiteitä talouden tukemiseksi tämänhetkisessä COVID-19 -epidemiassa koskeviin tilapäisiin puitteisiin

Asia on saapunut eduskuntaan.

Valiokunta lähetti asian mahdollisia toimenpiteitä varten talousvaliokuntaan.

6. Valtioneuvoston selvitys: Ehdotus koordinaatiomekanismiksi liittyen eri politiikkasektoreiden hyödyntämiseen paluu- ja takaisinottoyhteistyössä kolmansien maiden kanssa (koordinaatiomekanismi)

Valtioneuvoston E-selvitys E 53/2020 vp

Valiokunnan lausunto HaVL 8/2020 vp

Hallintovaliokunnan lausunto HaVL 8/2020 vp on saapunut valiokuntaan.

Päätettiin lähettää erikoisvaliokunnan lausunto tiedoksi valtioneuvostolle.

Pöytäkirja SuVP 23/2020 vp

7. Valtioneuvoston selvitys: ICES:n tieteelliset neuvot Itämeren kalakantojen TAC:sta vuodelle 2021

Valtioneuvoston E-selvitys E 62/2020 vp
Valiokunnan lausunto MmVL 12/2020 vp
Valiokunnan lausunto YmVL 6/2020 vp

Maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunto MmVL 12/2020 vp on saapunut valiokuntaan.

Ympäristövaliokunnan lausunto YmVL 6/2020 vp on saapunut valiokuntaan.

Valiokunta päätti lähettää erikoisvaliokuntien lausunnot tiedoksi valtioneuvostolle.

8. Kauppaministerien epävirallinen videokokous 9.6.2020

Eurooppa-neuvoston ja EUn neuvostojen kokoukset EUN 65/2020 vp A 8

Valmistelu

Merkittiin, että kokous ei enää ollut päätösvaltainen.

Asia käsiteltiin kirjallisessa menettelyssä. Merkittiin selvitys saaduksi.

9. Kehitysministerien epävirallinen videokokous 8.6.2020

Eurooppa-neuvoston ja EUn neuvostojen kokoukset EUN 66/2020 vp A 9

Valmistelu

Asia käsiteltiin kirjallisessa menettelyssä. Merkittiin selvitys saaduksi.

10. Maatalousministereiden korkean tason videokokous 8.6.2020

Eurooppa-neuvoston ja EUn neuvostojen kokoukset EUN 67/2020 vp A 10

Valmistelu

Asia käsiteltiin kirjallisessa menettelyssä. Merkittiin selvitys saaduksi.

11. Työ- ja sosiaaliministerien epävirallinen videokokous 9.6.2020

Eurooppa-neuvoston ja EUn neuvostojen kokoukset EUN 68/2020 vp A 11

Valmistelu

Asia käsiteltiin kirjallisessa menettelyssä. Merkittiin selvitys saaduksi.

12. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan investointipankin tekemästä ehdotuksesta EU Covid-19-takuurahaston perustamisesta (EU Covid-19-takuurahasto)

Valtioneuvoston U-kirjelmä U 9/2020 vp
U-jatkokirjelmä UJ 11/2020 vp

Pöytäkirja SuVP 23/2020 vp

Valiokunnan lausunto PeVL 10/2020 vp
U-jatkokirjelmä UJ 12/2020 vp
Valiokunnan lausunto PeVL 12/2020 vp

Valiokunta totesi, että asiassa jatkokirjelmä UJ 11/2020 vp sekä jatkokirjelmä UJ 12/2020 vp - U 9/2020 vp annettu vaiteliaisuusmääräys on kumottu.

13. Valtioneuvoston selvitys: EU:n elpymissuunnitelma; MFF+ ja elpymisväline

Valtioneuvoston E-selvitys E 64/2020 vp A 13
Asiantuntijalausunto E 64/2020 vp SuV 05.06.2020 professori Päivi Leino-Sandberg
Asiantuntijalausunto B 13
Asiantuntijalausunto E 64/2020 vp SuV 05.06.2020 valtiotieteen tohtori (kansantaloustiede) Sixten Korkman
Asiantuntijalausunto C 13
Asiantuntijalausunto E 64/2020 vp SuV 05.06.2020 valtiotieteen tohtori (kansantaloustiede) Sixten Korkman
Asiantuntijalausunto D 13 (kommentteja..)
Asiantuntijalausunto E 64/2020 vp SuV 05.06.2020 väitöskirjatutkija Antti Ronkainen, Helsingin yliopisto
Asiantuntijalausunto E 13
Asiantuntijalausunto E 64/2020 vp SuV 05.06.2020 pääanalyytikko Jan von Gerich, Nordea
Asiantuntijalausunto F 13
Pöytäkirjan liite von Gerich_esitys_050620 - E 64_2020 vp.pdf G 13
Asiantuntijalausunto E 64/2020 vp SuV 05.06.2020 työelämäprofessori Vesa Vihriälä
Asiantuntijalausunto H 13
Pöytäkirjan liite Vihriälä_esitys_050620 - E 64_2020 vp.pdf I 13
Asiantuntijalausunto E 64/2020 vp SuV 05.06.2020 professori Juha Raitio
Asiantuntijalausunto J 13
Asiantuntijalausunto E 64/2020 vp SuV 05.06.2020 oikeustieteen tohtori Tomi Tuominen
Asiantuntijalausunto K 13
Asiantuntijalausunto E 64/2020 vp SuV 05.06.2020 professori Janne Salminen
Asiantuntijalausunto L 13
Asiantuntijalausunto E 64/2020 vp SuV 05.06.2020 yliopistotutkija Timo Miettinen
Helsingin yliopisto Eurooppa-tutkimuksen keskus
Asiantuntijalausunto M 13

Asia on saapunut eduskuntaan.

Valiokunta lähetti asian mahdollisia toimenpiteitä varten perustuslakivaliokuntaan, ulkoasiainvaliokuntaan, valtiovarainvaliokuntaan, hallintovaliokuntaan, lakivaliokuntaan, maa- ja metsätalousvaliokuntaan, sivistysvaliokuntaan, talousvaliokuntaan ja ympäristövaliokuntaan.

Merkitään saapuneeksi perustuslakivaliokunnan kannanotto: Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että nyt arvioitavaan kirjelmään sisältyy sisällöllisesti ja ajallisesti laaja vaiteliaisuuspyyntö. Eduskunnalta pyydetään perustuslain 50 §:n 3 momentin perusteella vaiteliaisuutta asian käsittelyssä, jotta voidaan turvata Suomen neuvottelutavoitteet. Vaiteliaisuuspyyntö kohdistuu siten eduskunnalle lähetettyyn asiaan liittyvään asiakirja-aineistoon kokonaisuudessaan. Vaiteliaisuuspyynnön keston osalta valtioneuvoston kanslia katsoo, että peruste vaiteliaisuuden ylläpitämiselle on olemassa siihen saakka, kunnes

Pöytäkirja SuVP 23/2020 vp

rahoituskehysneuvottelut neuvostossa on saatettu päätökseen. Perustuslain 50 §:n 3 momentin mukaan valiokunnan jäsenten on noudatettava sitä vaiteliaisuutta, jota valiokunta katsoo välttämättömäksi syystä asian erityisesti vaativan. Käsiteltäessä Suomen kansainvälisiä suhteita tai Euroopan unionin asioita valiokunnan jäsenten on kuitenkin noudatettava sitä vaiteliaisuutta, jota ulkoasiainvaliokunta tai suuri valiokunta valtioneuvostoa kuultuaan on katsonut asian laadun vaativan. Eduskunnan työjärjestyksen 43 a §:n 3 momentin mukaan salassa pidettäviä ovat sellaiset asiakirjat, jotka kuuluvat valiokunnan perustuslain 50 §:n 3 momentin nojalla päättämän vaiteliaisuuden piiriin. Valtioneuvoston vaiteliaisuuspyyntöä valiokunnan käsiteltävänä olevassa Suomen kansainvälisiä suhteita koskevassa tai Euroopan unionin asiassa noudatetaan, kunnes asianomainen valiokunta on tehnyt päätöksen pyynnön johdosta. Eduskunnan työjärjestyksen 43 c §:n 1 momentin mukaan valiokunnan jäsen tai virkamies ei saa paljastaa asiakirjan salassa pidettävää sisältöä tai tietoa, joka asiakirjaan merkittynä olisi salassa pidettävä, taikka seikkaa, josta valiokunta on tehnyt perustuslain 50 §:n 3 momentin mukaisen vaitiolopäätöksen. Perustuslakiuudistuksen esitöissä korostettiin sitä seikkaa, että perustuslain 50 §:n salassapitoa merkitsevien säännösten tulkinnassa välttämättömiä syitä arvioitaessa tulkinnallisena lähtökohtana on pidettävä vastaavanlaisia syitä kuin perustuslain 12 §:n 2 momentissa on vaadittu säädettäessä lailla rajoituksia viranomaisen hallussa olevien asiakirjojen julkisuudelle (HE 1/1998 vp, s. 99). Salassapitosäännöksiä on tulkittava poikkeuksena pääsäännöstä suppeasti (PeVL 43/1998 vp). Julkisuuden rajoituksen sitominen välttämättömään merkitsee, että julkisuuden rajoituksen on kohdistuttava vain sekä sisällöllisesti että ajallisesti välttämättömään. Perustuslakivaliokunnan mielestä sanottu ei menetä merkitystään suuren valiokunnan arvioissa vaiteliaisuuden alaa ja kestoja perustuslain 50 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla asian laadun kannalta (ks. myös SuVL 2/2008 vp, s. 4/I). Suuri valiokunta on perustuslakivaliokunnalle antamassaan lausunnossaan eduskunnan perustuslaissa turvattun tiedonsaantioikeuden toteutumisesta kiinnittänyt huomiota siihen, että on ollut tilanteita, joissa riittävästi täsmentämätön vaiteliaisuuspyyntö ja –määräys on tarpeettomasti vaikeuttanut julkista keskustelua tärkeästä asiasta (SuVL 4/2020 vp, s. 4). Perustuslakivaliokunta kiinnittää suuren valiokunnan huomiota vaiteliaisuuden alan sitomiseen perustuslain edellyttämällä tavalla välttämättömään sekä ajallisesti että sisällöllisesti. Perustuslakivaliokunnan mielestä valtioneuvoston vaiteliaisuuspyyntö on erityisesti asian merkitys huomioiden laajuudeltaan ja kestoaltaan perustuslain kannalta ongelmallinen. Vaiteliaisuuspyynnössä on yksilöitävä, mitkä asiakirjan sisältämät tiedot edellyttävät vaiteliaisuuden noudattamista ja rajattava vaiteliaisuuspyyntö koskemaan ainoastaan näitä tietoja (ks. myös Valtioneuvoston esittelijän käsikirja 2017, s. 102 ja Eduskunnan ja valtioneuvoston yhteistoiminta Euroopan unionin asioiden kansallisessa valmistelussa OM 57/2011, s. 37). Perustuslakivaliokunnan mielestä nyt käsillä olevassa asiassa perustuslain 50 §:n 3 momenttiin ei voida perustaa valtioneuvoston pyynnön mukaista laajaa, erittelemätöntä ja pitkäkestoista vaiteliaisuutta. Perustuslakivaliokunta pitää myös selvänä, että vaiteliaisuuteen eduskunnan työjärjestyksen 43 a ja 43 c §:ssä liitetty asiakirjaan kohdistuva salassapitovelvollisuus ei estä asiakirjan käsittelyä perustuslakivaliokunnan vakiintuneessa asiantuntijamenettelyssä valiokunnan suorittaessa siihen tukeutuvaa perustuslain 74 §:n mukaista perustuslainmukaisuuden valvontatehtävää. Perustuslakivaliokunta toteaa, että käsiteltävän asiakokonaisuuden valtiosääntöoikeudellinen arviointi ei välttämättä tule toteutetuksi siinä määräajassa, jolloin asiaa koskevat EU-neuvottelut jatkuvat. Perustuslakivaliokunnan tehtävänä on perustuslain 74 §:n mukaisesti antaa lausuntonsa sen käsittelyyn tulevien la-

Pöytäkirja SuVP 23/2020 vp

kiehdotusten ja muiden asioiden perustuslainmukaisuudesta sekä suhteesta kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin. Perustuslakivaliokunta on perustuslainmukaisuuden ensisijainen tulkitsija ja perustuslainmukaisuutta koskevat kannanotot sitovat niin eduskunnan muita valiokuntia kuin valtioneuvostoa. Perustuslain tulee ohjata valtioneuvoston kannanmuodostusta EU-lainsäädännön valmistelussa (PeVL 23/2018 vp s. 4, PeVL 20/2017 vp, s. 6). Perustuslakivaliokunta edellyttää, että Suomi ei tosiasiallisesti milteään osin sitoudu neuvotteluissa ehdotukseen ennen kuin asian perustuslakiarviointi on saatu asianmukaisesti toteutettua.

Todettiin, valtioneuvoston perustuslain 50 §:n 3 momentin mukainen vaiteliaisuuspyyntö.

Puheenvuoron käyttivät puheenjohtaja Hassi sekä ed. Mäkelä, Essayah, Kiljunen, Virolainen, Kivelä, Suomela ja Immonen.

Merkittiin, että kokous ei enää ollut päätösvaltainen.

Valiokunnassa olivat kuultavina:

- yksikön päällikkö, neuvotteleva virkamies Satu Keskinen, valtioneuvoston kanslia
- neuvotteleva virkamies Jussi Lindgren, valtioneuvoston kanslia
- EU-erityisasiantuntija Joanna Tikkanen, valtioneuvoston kanslia
- lainsäädäntöneuvos Johannes Leppo, valtioneuvoston kanslia
- budjettineuvos Seija Kivinen, valtiovarainministeriö
- budjettineuvos Panu Kukkonen, valtiovarainministeriö
- työelämäprofessori Vesa Vihriälä, liite
- valtiotieteen tohtori (kansantaloustiede) Sixten Korkman, liite
- professori Janne Salminen, liite
- professori Juha Raitio, liite
- professori Päivi Leino-Sandberg, liite
- yliopistotutkija Timo Miettinen, Helsingin yliopisto, Eurooppa-tutkimuksen keskus
- väitöskirjatutkija Antti Ronkainen, Helsingin yliopisto, liite
- pääanalyytikko Jan von Gerich, Nordea, liite

Puheenvuoron käyttivät puheenjohtaja Hassi sekä ed. Mäkelä, Suomela, Essayah, Kaunisto, Heinäluoma, Wallinheimo ja Satonen. Asiantuntijat vastasivat puheenvuoroihin.

Keskeytettiin asian käsittely.

14. Muut asiat

Pöytäkirja SuVP 23/2020 vp

15. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on maanantaina 8.6.2020 klo 13.30-16.00, Pikkuparlamentin auditorio

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Anna Sorto